

WSPÓŁCZESNA RODZINA POLSKA

1. Preferencje modelu rodziny (2000 r.):

- + tradycyjny, partnerski, 2 dzieci
- + niewielki spadek aspiracji prokreacyjnych od 1996 roku

2. Współczesne polskie rodziny (2008 r.):

- istotny wzrost wskaźnika rozwodów i separacji
- zwiększona liczba rodziców samotnie wychowujących dzieci
- opóźnianie decyzji matrymonialnych
- wstrzymywanie się od prokreacji lub całkowita rezygnacja z posiadania dzieci
- wciąż jednak rodzina traktowana jako podstawowa komórka życia społecznego oraz najwyższa wartość
- 92% badanych- do prawdziwego szczęścia człowiek potrzebuje rodziny,
- 66% - wśród najbliższych najchętniej spędzają czas, uznając się tym samym za osoby zdecydowanie rodzinne
- 29% zalicza się w tym względzie do raczej rodzinnych
- 4% przyznaje, że przebywanie z rodziną nie ma dla nich specjalnego znaczenia (z tego tylko co setny uznaje się za zdecydowanie antyrodzinne).

3. Przyczyny spadku aspiracji prokreacyjnych w oczach społeczeństwa:

- ♣ warunki społeczno- ekonomiczne (nie wystarczająca liczba mieszkań, trudna sytuacja materialna rodzin, zagrożenie bezrobociem)
- ♣ gorsza pomoc społeczna dla rodzin w trudnej sytuacji
- ♣ gorsza opieka i organizacja czasu dla dzieci i młodzieży

4. Przemoc i konflikty w rodzinie (2005 r.):

UWAGA!! zjawisko trudne do badania (ze względu możliwość fałszowania odpowiedzi przez badanych.

- 12% badanych twierdzi, że przynajmniej raz zostali uderzeni przez współmałżonka (partnera, partnerkę) podczas kłótni; połowa osób z tej grupy przynajmniej kilkakrotnie padła ofiarą agresji
- 11% przyznaje, że zdarzyło im się uderzyć współmałżonka (partnera, partnerkę)
- 27% badanych doświadczyło wyzwisk, krzyków, agresji słownej ze strony partnera
- 10% - narażonych jest na poniżenia, kpiny.
- 68%- przyznaje, że w ich domach zdarzają się różnego rodzaju konflikty, sprzeczki lub awantury (ponad połowa- sporadyczne)
- 37%- zna przynajmniej jedną kobietę - ofiarę przemocy swojego partnera.
- 41% - zna w swoim środowisku co najmniej jedną kobietę bitą przez męża.
- 22% - zna przynajmniej kilka takich kobiet, a więc prawdopodobnie żyje w środowisku, gdzie przemoc jest normą.

Społeczne uwarunkowania przemocy w rodzinie:

- płeć: kobiety częściej niż mężczyźni twierdzą, że były bite (i częściej też deklarują, że same były)
- wpływ warunków materialnych: im lepsza sytuacja materialna, tym mniej przemocy.
- osoby religijne, jeżeli religijność mierzyć częstością uczestnictwa w praktykach religijnych, stosunkowo rzadziej niż nie biorące w nich udziału przyznają, że były ofiarami przemocy, rzadziej też same były partnera.
- wiek, wykształcenie i miejsce zamieszkania nie mają tu istotnego wpływu.

Karanie dzieci:

- problem pomiaru: społeczna dezaprobatą wobec przemocy w stosunku do dzieci ale z drugiej strony brak jasnego rozgraniczenia między karą a przemocą. W polskim prawie nie ma zapisu, który zabraniałby fizycznego karcenia dzieci.
- ponad połowa badanych stwierdza, że w dzisiejszych czasach rodzice na ogół „zbyt rzadko wymierzają dzieciom kary fizyczne, tzw. lanie”.
- 22% rodziców wychowujących dzieci poniżej 19 roku życia przyznaje, że czasem je bije lub biła.
- 62% twierdzi, że ich dzieci nigdy nie były bite.
- 16% nie pamięta.
- Według deklaracji badanych, wiek dzieci w zasadzie nie stanowi przeszkody w stosowaniu kar cielesnych.

5. **Wychowanie dzieci i opieka nad nimi (1998 r.):**

- ◆ w większości rodzin rodzice codziennie lub prawie codziennie znajdują czas na pomaganie dzieciom w lekcjach, wspólną z nimi rozmowę, zabawę
- ◆ 9% ankietowanych nie ma czasu na zabawę ze swoimi dziećmi
- ◆ 4% nigdy nie rozmawia z nimi o ich problemach, kolegach, przeżyciach
- ◆ 5% nigdy nie omawia z dziećmi spraw rodzinnych i taki sam odsetek przyznaje, że często nie wie, gdzie i z kim przebywają jego dorastające (16-19 lat) dzieci.
- ◆ wbrew społecznym oczekiwaniom, że wychowaniem dziecka powinni zajmować się oboje rodzice w równym stopniu (95%), główny ciężar wychowania i opieki nad dzieckiem spoczywa na kobietach. Im starsze dzieci, tym częściej w proces ten włączają się ojcowie.

Opinie na temat wychowania dzieci

- ◆ *Rodzice powinni w swoim życiu zrobić dla dzieci wszystko, co możliwe, nawet gdy dzieje się to kosztem ich własnego dobra (76%).*
- ◆ *rodzice mają swoje własne życie i nie mają obowiązku poświęcania własnego dobra dla dobra dzieci (15%)*

Opieka nad małym dzieckiem:

- ◆ 36% badanych- dziecko powinno pozostawać pod opieką niepracującej matki do ukończenia trzeciego roku życia
- ◆ 22% opowiada się za wydłużeniem tego okresu do rozpoczęcia przez dziecko edukacji szkolnej.
- tylko nieliczni są zdania, że matka powinna zrezygnować z pracy aż do czasu, gdy dziecko ukończy szkołę podstawową (7%) lub jeszcze dłużej (6%).
- ◆ Co dziewiąta osoba akceptuje powrót matki do pracy wraz z upływem urlopu macierzyńskiego,
- ◆ 9% - kobiety wcale nie powinny mieć z tego powodu dłuższej przerwy w pracy zawodowej.
- ◆ płeć i fakt posiadania lub nieposiadania dzieci w małym stopniu różnicują opinie na ten temat!

Wspieranie dorosłych dzieci:

- ◆ 59% badanych jest zdania, że dzieciom zawsze potrzebna jest pomoc ze strony rodziców
- ◆ 24% za moment graniczny pełnienia powinności rodzicielskich uznaje samodzielność potomstwa na rynku pracy (zdobycie przez dziecko zawodu i podjęcie pracy).

Inicjacja w dorosłe życie:

- ◆ Generalnie w polskiej tradycji osoby osiemnastoletnie, bez względu na płeć, uznaje się za zdolne do samodzielnego życia (oczywiście pomijamy w tym miejscu samodzielność ekonomiczną, która jest głównym miernikiem i wskaźnikiem niezależności i samodzielności).
- ◆ połowa badanych optuje za tym, żeby młodzi ludzie rozpoczęli samodzielne życie poza domem w wieku co najmniej 20 lat. Nieco mniejszy odsetek za słuszne uznaje uniezależnienie się dzieci od domu rodzinnego już w wieku 18 lat. Nie ma natomiast społecznej zgody na tego rodzaju niezależność od rodziców osób niepełnoletnich (poniżej 18 roku życia).

Wzory wspólnego spędzania czasu:

- ◆ w polskich rodzinach najpowszechniejsze jest wspólne spędzanie świąt i codzienne wspólne spożywanie posiłków.
- ◆ 50% badanych: kontakty towarzysko-rodzinne, wspólne uczestnictwo w praktykach religijnych, relaks przed telewizorem, wspólne wykonywanie obowiązków związanych z prowadzeniem domu oraz wspólne z dziećmi omawianie ważnych spraw rodziny występują *często* a około 80% rodziców deklaruje, że robią to wspólnie z dziećmi przynajmniej *czasami*.

Oprac. Joanna Achinger na podstawie danych z Centrum Badania Opinii Społecznej (www.cbos.pl)